

Hướng dẫn tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng phòng bệnh và đảm bảo an toàn cho trẻ mầm non

Hoàng Thị Thảo*, Tống Thị Hạnh*

*ThS. Trường Cao đẳng Sư phạm Điện Biên

Received: 25/4/2024; Accepted: 02/5/2024; Published: 10/5/2024

Abstract: Educating preschool children on disease prevention and safety skills through learning activities will provide children with new knowledge through activities. Organizing purposeful learning activities for preschool children in the direction of experience, integrating education on disease prevention skills and ensuring safety will bring high efficiency and prevail in educating life skills for children. Preschool children.

Keywords: Skills education, disease prevention and safety, Preschool children.

1. Mở đầu

Chương trình Giáo dục Mầm non với mục tiêu phát triển trẻ ở các lĩnh vực: Thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm, kỹ năng (KN) xã hội. Từ đó hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, hình thành và phát triển ở trẻ em những KN cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc học ở các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời. Để đạt được mục tiêu tổng quát đó việc giáo dục KN phòng bệnh và đảm bảo an toàn (PBVĐBAT) cho trẻ thuộc lĩnh vực phát triển thể chất đóng vai trò rất quan trọng. Điều này được lý giải bởi giai đoạn mầm non là giai đoạn trẻ dễ gặp phải nhiều mối nguy hiểm, giai đoạn này trẻ đang thích khám phá, tìm tòi mọi thứ xung quanh nhưng lại chưa có KN cơ bản để bảo vệ bản thân, những tai nạn có thể xảy ra không chỉ ảnh hưởng đến sự phát triển thể chất, tinh thần và trí tuệ của trẻ mà còn ảnh hưởng đến tính mạng của trẻ. Thông tư số 45/2021/TT-BGDĐT ban hành ngày 31/12/2021, quy định về việc xây dựng trường học an toàn, phòng, chống tai nạn thương tích trong cơ sở Giáo dục Mầm non đã nêu “Tăng cường giáo dục trẻ em về kiến thức, KN đảm bảo an toàn...”.

Để đạt được các mục tiêu giáo dục trẻ như trên, thì đội ngũ GV giữ vai trò quan trọng bậc nhất, là lực lượng cốt cán biến các mục tiêu giáo dục thành hiện thực, giữ vai trò quyết định chất lượng và hiệu quả giáo dục. Chính vì vậy, việc đào tạo thể hệ GV Mầm non mới vừa có kiến thức, vừa có KN nghiệp vụ là một việc làm vô cùng quan trọng trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

Giáo dục KN PBVĐBAT cho trẻ Mầm non thông qua hoạt động học sẽ cung cấp cho trẻ những kiến thức mới thông qua các hoạt động: khám phá thể giới

xung quanh, làm quen với biểu tượng toán, làm quen với tác phẩm văn học, hoạt động tạo hình, hoạt động âm nhạc... Nhận thấy việc tổ chức hoạt động học có chủ đích cho trẻ Mầm non theo hướng trải nghiệm và có lồng ghép giáo dục KN PBVĐBAT (PBVĐBAT) sẽ đem lại hiệu quả cao và chiếm ưu thế trong việc giáo dục KN sống cho trẻ. Nên trong khuôn khổ bài viết này, nhóm tác giả giới thiệu cách tổ chức hoạt động giáo dục KN PBVĐBAT cho trẻ Mầm non theo hướng trải nghiệm trong hoạt động học.

2.1. Xác định chủ đề hoạt động học có lồng ghép giáo dục KN PBVĐBAT

Các chủ đề trải nghiệm trong hoạt động học phụ thuộc vào đặc điểm giờ học ở trường Mầm non. Dựa vào đó GV có thể lựa chọn chủ đề trải nghiệm để lồng ghép nội dung giáo dục KN PBVĐBAT cho trẻ Mầm non phù hợp nhất. Cần chú trọng ưu tiên các chủ đề có liên quan đến những sự kiện văn hóa, xã hội diễn ra vào các thời điểm cụ thể ở địa phương.

2.2. Xác định mục tiêu của hoạt động học

Việc học qua trải nghiệm giúp trẻ chủ động lĩnh hội kiến thức, hình thành KN PBVĐBAT, có thái độ phù hợp đối với sự vật, hiện tượng và mọi người xung quanh. Cần làm rõ mục tiêu về kiến thức, KN (gọi tên rõ KN PBVĐBAT).

2.3. Xác định cấu trúc và nội dung của hoạt động học có lồng ghép giáo dục KN PBVĐBAT cho trẻ

* **Mở đầu:** Lựa chọn bài thơ, bản nhạc hay 1 câu chuyện có liên quan đến chủ đề và nội dung giáo dục KN PBVĐBAT đã xác định ban đầu để gây hứng thú và định hướng cho trẻ.

* **Trọng tâm:** Tùy theo chủ đề mà triển khai nội dung chính sao cho phù hợp theo các bước: Hoạt động khám phá kiến thức, hoạt động bổ sung kiến thức, hoạt động mở rộng kiến thức (đây là hoạt động thường được gắn với giáo dục KN PBVĐBAT).

***Kết thúc:** Tổ chức các hoạt động chơi và vận động nhẹ nhàng, liên quan đến chủ đề trải nghiệm.

2.4. Chuẩn bị hoạt động học

*Lựa chọn địa điểm: Tùy vào chủ đề, nội dung nòng ghép PBVĐBAT cần lựa chọn địa điểm và các điều kiện thích hợp để tổ chức hoạt động trải nghiệm. Có thể sử dụng các địa điểm sau đây:

+ Lớp học: nơi có thể diễn ra các nội dung trải nghiệm. Với ưu điểm: trẻ rất quen thuộc với không gian, đồ dùng, đồ chơi, các phương tiện hoạt động, GV dễ quan sát và bao quát trẻ.

+ Khu vực ngoài lớp học như hành lang, sân, vườn trường, các phòng chức năng khác... Với ưu điểm: không gian rộng giúp trẻ thoải mái vận động, gần gũi với thiên nhiên; trẻ không phải di chuyển xa. Tuy nhiên, đối với các cơ sở Mầm non không có không gian ngoài rộng sẽ khó tận dụng địa điểm này.

*Chuẩn bị môi trường: Để hoạt động trải nghiệm diễn ra thuận lợi, cần chú ý các vấn đề sau: Bố trí môi trường đảm bảo cho các nhóm trẻ hoạt động, di chuyển dễ dàng, dễ tương tác, dễ bao quát; Tùy vào nội dung giáo dục KN PBVĐBAT trong hoạt động trải nghiệm, cần lựa chọn đồ dùng đồ chơi, vật liệu cho các hoạt động của trẻ đảm bảo đủ về số lượng và phù hợp với lứa tuổi; Chuẩn bị trang phục cho trẻ gọn gàng, sạch sẽ, phù hợp với hoạt động; Các đồ dùng dụng cụ cần cho việc ghi lại hình ảnh hoạt động của trẻ: loa, micro, trống, sổ ghi chép cho GV, máy ảnh, máy quay...

*Tích lũy kiến thức và chuẩn bị tâm lý cho trẻ: Khuyến khích trẻ tham gia và chuẩn bị môi trường theo khả năng của trẻ là cách tốt nhất để chuẩn bị tâm lý tích cực, tạo tâm thế chờ đợi được tham gia hoạt động trải nghiệm. Trang bị một số kiến thức liên quan đến chủ đề và nội dung giáo dục KN PBVĐBAT cho trẻ Mầm non.

2.5. Cách tiến hành hoạt động học có lồng ghép giáo dục KN PBVĐBAT cho trẻ

*** Bước 1: Hoạt động trải nghiệm thực tế của trẻ**

GV giới thiệu chủ đề có lồng ghép giáo dục KN PBVĐBAT

Đây là bước quan trọng trong hoạt động trải nghiệm, kích thích trẻ khám phá các nội dung bên trong của chủ đề, là cơ sở để trẻ hình thành KN PBVĐBAT.

Giới thiệu về chủ đề tạo hứng thú cho trẻ về các trải nghiệm sắp tiến hành. GV có thể giới thiệu chủ đề như nêu một vấn đề về PBVĐBAT xảy ra trong cuộc sống hoặc có thể đọc một mẫu chuyện, xem một bộ phim ngắn có liên quan đến chủ đề.

Trẻ thực hành trải nghiệm

GV giao nhiệm vụ cho các nhóm trẻ hoặc trẻ tự

xác định nhiệm vụ có liên quan đến chủ đề lồng ghép PBVĐBAT đã giới thiệu.

Trẻ tự phân công nhiệm vụ cho các thành viên trong nhóm, cùng nhau trao đổi để lựa chọn đồ dùng, dụng cụ phù hợp để thực hiện nhiệm vụ của nhóm mình.

Các nhóm thực hiện nhiệm vụ dưới sự quan sát, gợi ý, hỗ trợ (nếu cần) của GV. Với những nội dung giáo dục phòng bệnh, cô giáo có thể gợi ý cho trẻ thực hiện nhiệm vụ bằng hành động cụ thể. Ví dụ như khi dạy trẻ chải răng đúng cách, cô có thể dùng mô hình răng để tổ chức cho trẻ thực hành chải răng trên mô hình. Cô có thể thực hiện chải răng theo vòng tròn ở mỗi hàm trong quá trình hỗ trợ trẻ thực hiện nhiệm vụ. Với các nội dung giáo dục đảm bảo an toàn cô giáo có thể kịch hóa nội dung cần giáo dục và luôn cần động viên, khuyến khích khen ngợi trẻ hoàn thành nhiệm vụ. Ví dụ như giáo dục trẻ không nghe, đi theo người lạ, cô giáo cho trẻ đóng kịch tình huống để trải nghiệm, cô cần động viên khuyến khích để mỗi trẻ đều mạnh dạn tham gia vở kịch và hoàn thành vai của mình.

Sau khi kết thúc hoạt động, GV hướng dẫn trẻ thu dọn các dụng cụ, đồ dùng và lau dọn nơi hoạt động sạch sẽ.

Bước 2: Trẻ chia sẻ và rút ra kinh nghiệm cho bản thân

Sau khi cho trẻ trải nghiệm thực hành, cô đàm thoại với trẻ về trải nghiệm vừa qua, hoạt động này có thể lặp lại bất cứ thời điểm nào dưới các hình thức hoạt động của trẻ ở trường Mầm non. Nội dung đàm thoại hướng đến các kinh nghiệm của trẻ đã có được từ bước thực hành để hình thành KN PBVĐBAT ở trẻ. Từ các chia sẻ của trẻ, mỗi trẻ sẽ rút ra kinh nghiệm cho bản thân.

GV có thể đặt câu hỏi theo trình tự sau;

+ Câu hỏi về chủ đề trải nghiệm.

VD: Tên của công việc hôm nay các con phải làm là gì?

Con làm việc đó với ai? Con thực hiện có tốt không? Tại sao?...

+ Câu hỏi về các hoạt động trẻ thực hiện trong quá trình trải nghiệm.

VD: Công việc con vừa làm cần chuẩn bị những gì?

Con đã làm những gì? Làm như thế nào?...

+ Câu hỏi hướng đến việc chia sẻ kiến thức, KN, thái độ có được qua trải nghiệm.

VD: Điều gì làm con thích nhất? Tại sao con thích?

Để đảm bảo an toàn cho mình và các bạn khi làm con cần lưu ý gì?

(Xem tiếp trang 284)

cán bộ, GV làm chủ được phương tiện kỹ thuật, nhằm hỗ trợ, bồi dưỡng cho các phương pháp dạy học tích cực hiện nay, đáp ứng yêu cầu giáo dục và đào tạo chung trong Học viện.

3. Kết luận

Với việc đổi mới, vận dụng kết hợp đa dạng các phương pháp dạy học và các kỹ thuật dạy học sẽ đảm bảo yêu cầu dạy học lấy sinh viên làm trung tâm không chỉ đáp ứng được yêu cầu phát huy tính tích cực chủ động của người học mà còn rèn luyện được rất nhiều các kỹ năng cho học sinh như: kỹ năng hợp tác, kỹ năng tự nhận thức, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng tư duy phê phán, ... và đặc biệt nhất là giúp học sinh hiểu nội dung bài học một cách dễ dàng, có hệ thống, tự học và chủ động nắm được kiến thức trọng tâm thông qua cách trình bày ngắn gọn từ đó giúp kết quả học tập môn pháp luật của sinh viên Học viện Cảnh sát được nâng cao hơn, góp phần loại bỏ cách tiếp thu kiến thức thụ động, máy móc như các phương pháp dạy học truyền thống trước đây.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007), *PPGD pháp luật tiếp cận theo quan điểm hiện đại*, Tài liệu tập huấn giáo dục pháp luật, Hà Nội.
- [2]. Nguyễn Kim Dung (2010), *Tài liệu tập huấn xây dựng chương trình thực hành giảng dạy bậc đại học, cao đẳng*, Viện Nghiên cứu giáo dục - Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.
- [3]. Nguyễn Thành Hải, Phùng Thủy Phương, Đồng Thị Bích Thủy (2010), *Giới thiệu một số PPGD cải tiến giúp SV học tập chủ động và trải nghiệm, đạt các chuẩn đầu ra theo CDIO, Hội thảo khoa học "CDIO"*, Trường Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh.
- [4]. Đặng Xuân Hải (2011), *Kỹ thuật dạy học trong đào tạo theo tín chỉ*, NXB Bách Khoa Hà Nội, Hà Nội.
- [5]. Học viện Quản lý giáo dục - Bộ Giáo dục và Đào tạo (2006), *Tập bài giảng giáo dục học đại học dành cho các lớp bồi dưỡng cán bộ quản lý đào tạo và GV các trường đại học, cao đẳng*, Hà Nội.

Hướng dẫn tổ chức hoạt động giáo dục... (tiếp theo trang 281)

Cần phải đối xử với bạn cùng nhóm thế nào? Tại sao lại như vậy?

Nếu gặp việc tương tự con có làm vậy không? Tại sao?

+ Câu hỏi hướng đến việc xác định nguyên nhân dẫn đến kết quả hoạt động.

VD: Việc làm này có tốt không? Tại sao con lại cảm thấy tốt?

Nếu chưa tốt, thì cần phải làm như thế nào để tốt hơn? Để làm được như vậy con cần lưu ý điều gì?

Bước 3: Trẻ vận dụng kinh nghiệm vào cuộc sống

Sau khi trẻ đúc kết được kinh nghiệm qua trải nghiệm, GV có thể tổ chức các hoạt động giúp trẻ khắc sâu kinh nghiệm qua việc luyện tập dưới các hình thức hấp dẫn như: vui chơi, tạo hình, âm nhạc... Điều này rất ý nghĩa đối với giáo dục KN PBVĐBAT.

Dựa vào kinh nghiệm trẻ đã lĩnh hội được, GV có thể thiết kế trò chơi học tập, vận động hoặc tổ chức trò chơi sáng tạo giúp trẻ vận dụng kiến thức vào tình huống mới. VD: Trò chơi bé là bác sĩ; Khám răng cho Gấu...

Sử dụng các thẻ loại trò chơi học tập như trò chơi với tranh ảnh (loto, ghép tranh, nối tranh...), trò chơi với vật thật (đồ dùng, đồ chơi, dụng cụ...), trò chơi dùng lời. VD: Nối tranh để xác định việc vệ sinh cá nhân tại các thời điểm trong ngày (rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh, đánh răng vào buổi sáng và trước khi đi ngủ...); Dạy trẻ sử dụng kéo đúng cách...

3. Kết luận

Hoạt động học có chủ đích được triển khai theo các lĩnh vực giáo dục phát triển khác nhau. Thông qua các hoạt động này, GV sẽ lồng ghép các nội dung giáo dục PBVĐBAT một cách tự nhiên, phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ, hình thành ở trẻ những KN cần thiết để PBVĐBAT cho bản thân và những người xung quanh

Trong các hình thức tổ chức hoạt động học cho trẻ Mẫu giáo ở trường Mầm non thì hoạt động học có chủ đích là hình thức giữ vai trò quan trọng trong thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho trẻ Mầm non.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), Thông tư 45/2021/TT-BGDĐT, ngày 31/12/2021 *Quy định về việc xây dựng trường học an toàn, phòng, chống tai nạn thương tích trong cơ sở giáo dục Mầm non*.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), *Chương trình giáo dục Mầm non (Thông tư 01/VBHD-BGDĐT)*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
3. Phạm Thị Châu, Nguyễn Thị Oanh, Trần Thị Sinh (2013), *Giáo dục học Mầm non*, Nxb Đại học Quốc gia, Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Hải Hà (2020), *Giáo dục KN giải quyết vấn đề cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động học ở các trường Mầm non thành phố Thái Nguyên, Tỉnh Thái Nguyên*, Luận văn Thạc sĩ Giáo dục Mầm non.
5. Lê Thị Mai Hoa (Chủ biên), Trần Văn Dân (2008), *Giáo trình PBVĐBAT cho trẻ Mầm non*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.